

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دهکده جهانی

پژوهشی بنیادی درباره فرایند شکل گیری
دهکده جهانی براساس تعهدات الزام آور بین المللی

پژوهشگران:

دکتر سید حسن اسعدی

دکتر سیده نگار اسعدی

کد پژوهش ۴۸

۱۳۹۲

سرشناسه	اسعدی، سیدحسن، ۱۳۱۲-
عنوان و نام پدیدآور	دهکده جهانی پژوهشی بنیادی درباره فرآیند شکل گیری دهکده جهانی براساس تعهدات الزام آور بین المللی / پژوهشگران سیدحسن اسعدی، سیده نگار اسعدی
مشخصات نشر	تهران، نشر میزان، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری	۲۹۶ ص
شابک	978-964-511-441-9
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
عنوان دیگر	پژوهشی بنیادی درباره فرآیند شکل گیری دهکده جهانی براساس تعهدات الزام آور بین المللی
موضوع	جهانی شدن -- جنبه های اجتماعی
موضوع	جهانی شدن -- جنبه های اقتصادی
موضوع	جهانی شدن -- جنبه های سیاسی
موضوع	عقود بشر و جهانی شدن
شناسه افزوده	اسعدی، سیده نگار، ۱۳۵۷-
رده بندی کنگره	JZ ۱۳۱۸/۲۷۰۱
رده بندی دیویی	۳۲۷/۱۷
شماره کتابشناسی ملی	۲۹۹۲۷۳۷

۶۴۲

نشر میزان
دهکده جهانی

دکتر سیدحسن اسعدی

دکتر سیده نگار اسعدی

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۲

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شمار: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹-۴۴۱-۵۱۱-۹۶۴-۹۷۸

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از تقاطع سهروردی، خ کاوسی فر، کوچه نکبسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۲۹۱۳۱

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۲۴۷۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۳۹۵۲۹-۳۱

پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان

۱۹	پیشگفتار
۱۹	واژه «دهکده جهان»
۲۰	واژه «جهان گرایی»
۲۰	واژه «جهانی شدن»
۲۲	ویژگی های «جهانی شدن»
۲۲	جهانی شدن تجارت و ارزش های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی
۲۳	«جهانی شدن» و نابرابری طبقات جامعه
۲۳	آغاز تاریخی جهانی شدن و جهان گرایی
۲۵	سازمان های بین المللی و «جهانی شدن»
۲۸	گسترش «جهانی شدن» با فروپاشی بلوک کمونیستی و چالش ها
۳۰	جبری یا اختیاری بودن «جهانی شدن»
۳۲	سرانجام جهانی سازی و جهانی شدن

بخش نخست: تأثیرپذیری فرهنگ ها، ارزش های اجتماعی، اقتصادی

۳۵	حاکمیت های ملی و... از جهانی شدن فرهنگ، تجارت و...

۳۷	فصل یکم - جهانی شدن فرهنگ، ارزش های اجتماعی و...

۳۷	(۱) جهانی شدن فرهنگ و ارزش های اجتماعی

۳۸	☀ تعریف فرهنگ

۳۸	☀ ریشه یابی فرهنگ های جوامع انسانی

۳۸	الف) ادیان

دهکده جهانی: پژوهشی بنیادی درباره فرایند شکل‌گیری دهکده جهانی...

- ۳۹ ..... (ب) رسوم و عادات
- ۴۰ ..... تحول فرهنگ
- ۴۱ ..... زمینه‌های فرهنگ پذیری
- ۴۲ ..... نقش برخی سازمان‌های بین‌المللی در جهانی‌سازی فرهنگ
- ۴۲ ..... شورای اقتصادی - اجتماعی سازمان ملل متحد
- ۴۲ ..... سازمان یونسکو
- ۴۳ ..... مجمع بین‌المللی دموکراسی
- ۴۳ ..... سازمان دیده‌بان حقوق بشر
- ۴۴ ..... سازمان عفو بین‌الملل
- ۴۴ ..... کمیسیون بین‌المللی حقوق بشر
- ۴۴ ..... کمیته بین‌المللی صلیب سرخ
- ۴۵ ..... دفتر کمیسیون عالی پاهندگان سازمان ملل متحد
- ۴۵ ..... یونسف
- ۴۵ ..... برخی جمعیت‌های جهانی غیردولتی و روزهای ویژه جهانی مشهور
- ۴۷ ..... همایش‌های بین‌المللی
- نقش برخی اعلامیه‌ها و اسناد بین‌المللی و فرامایتنی در هماهنگ‌سازی فرهنگ‌ها
- ۴۷ ..... ارزش‌های اجتماعی و مقررات حقوقی
- ۴۸ ..... الف) اعلامیه حقوق بشر
- ۴۸ ..... ب) کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان
- ۴۹ ..... ج) کنوانسیون حقوق کودک
- ۴۹ ..... د) اعلامیه حقوق بشر سازمان کنفرانس اسلامی
- ۵۰ ..... ه) کنوانسیون اروپایی حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی
- ۵۰ ..... و) کنوانسیون آفریقایی حقوق بشر
- ۵۰ ..... ز) کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر
- ۵۰ ..... ۲) جهانی شدن مقررات ورزش
- ۵۰ ..... بازی‌های المپیک
- ۵۱ ..... فدراسیون فیفا

۳- جهانی شدن بهداشت	۵۲
الف) تأسیس سازمان جهانی بهداشت	۵۲
ب) هدف عمده سازمان جهانی بهداشت	۵۳
ج) بیماری‌های شایع در آغاز تشکیل سازمان جهانی بهداشت و فعالیت‌های این سازمان در جهت درمان و پیشگیری از آنها در سطح جهان	۵۴
د) عوامل مهم مرگ و میر شناسایی شده از طرف سازمان جهانی بهداشت	۵۷
ه) صدور دستورالعمل‌های جهانی در امور بهداشتی - درمانی	۵۷
و) کاهش مرگ و میر بر اثر فعالیت‌های جهانی سازمان جهانی بهداشت	۵۸
ز) بالا رفتن سن امید به زندگی و کاهش مرگ و میر در کشورها بر اثر فعالیت‌های سازمان جهانی بهداشت در دهکده جهانی	۵۸
ح) کاهش بیماری‌های عفونی در جهان بر اثر فعالیت‌های سازمان جهانی بهداشت در دهکده جهانی	۶۰
ط) افزایش شمار پزشکان و دانشگاه‌های علوم پزشکی بر اثر سیاست‌گذاری‌ها و تشویق سازمان جهانی بهداشت در دهکده جهانی	۶۱
☀ فراتحلیل	۶۲
فصل دوم: جهانی شدن تجارت (اقتصاد)	۶۷
الف) پیشینه	۶۷
ب) واکاوی و بازنمایی عوامل جهانی شدن تجارت	۶۸
ج) برخی سازمان‌های اثرگذار در روند جهانی شدن تجارت	۷۰
ج - ۱) بانک جهانی بازسازی و توسعه	۷۰
ج - ۲) صندوق بین‌المللی پول	۷۱
ج - ۳) موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت (گات)	۷۱
ج - ۴) سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو)	۷۲
ج - ۵) سازمان جهانی مالکیت معنوی	۷۳
ج - ۶) بانک تسویه بین‌المللی	۷۳
ج - ۷) کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل متحد (انکتاد)	۷۳
ج - ۸) صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی (ایفاد)	۷۵

- ج - ۹) مؤسسه مالی بین‌المللی ۷۵
- ج - ۱۰) کمیسیون توسعه پایدار ۷۶
- ج - ۱۱) سازمان بین‌المللی کار ۷۷
- ج - ۱۲) سازمان هواپیمایی کشوری (ایکائو) ۷۷
- ج - ۱۳) سازمان بین‌المللی دریانوردی ۷۷
- ج - ۱۴) شورای اقتصادی - اجتماعی سازمان ملل متحد ۷۸
- ج - ۱۵) بانک توسعه اسلامی ۷۹
- ج - ۱۶) گروه ۲۰ (G 20) ۷۹
- ج - ۱۷) گروه ۸ (G 8) ۸۰
- ج - ۱۸) گروه ۸-۸ ..... ۸۰
- ج - ۱۹) گروه بریکس (BRICS) ۸۰
- ج - ۲۰) سازمان همکاری و توسعه اقتصادی اروپا ۸۱
- ج - ۲۱) برنامه توسعه سازمان ملل متحد ۸۱
- ج - ۲۲) سازمان تجارت جهانی ۸۲
- تذکری درباره تأثیر برخی سازمان‌های دیگر در جهانی‌سازی تجارت ۸۳
- ☀️ **فرا تحلیل** ۸۹
- ۱) اثرگذاری پیشرفت در علوم تجربی به ویژه در فضای سایبری، تأسیس سازمان‌های جهانی و اجرایی شدن اسناد معتبر بین‌المللی در توسعه جهانی‌سازی تجارت ۸۹
- ۲) تأثیر تأسیس بلوک‌های اقتصادی - سیاسی در جهانی‌سازی تجارت و شکل‌گیری «دهکده جهانی» ۹۰
- ۳) تأثیر گسترش بازارچه‌های مرزی منطقه‌ای و مناطق تجارت آزاد در جهانی‌سازی تجارت و شکل‌گیری «دهکده جهانی» ۹۱
- ۴) تأثیر فروپاشی سیستم «برتن وودز» در جهانی‌سازی تجارت و شکل‌گیری «دهکده جهانی» ۹۲
- ۵) تأثیر حوادث سیاسی و تبعات آن در توسعه و تحقق جهانی‌سازی تجارت و شکل‌گیری «دهکده جهانی» ۹۲
- ۶) تأثیر راهبردهای سیاسی - اقتصادی مشترک امریکا و انگلیس در جهانی‌سازی تجارت و شکل‌گیری «دهکده جهانی» ۹۳
- ۷) ریشه‌یابی تمایل دولت‌ها و ملت‌ها به عضویت در سازمان تجارت جهانی ۹۳

- ۸) بی‌اثر شدن مرزهای جغرافیایی کشورهای عضو سازمان تجارت جهانی در تجارت .. ۹۴
 ۹) نقش عمده بازرگانان و مردم در کشورهای دارای معادن ارزشمند در تجارت جهانی .. ۹۵
 ۱۰) وضعیت ترکیبی کشورهای عضو سازمان تجارت جهانی و عملکرد آنها ۹۶
 ۱۱) اثرگذاری جهانی شدن تجارت در حاکمیت‌های ملی ۹۷

فصل سوم - واکاوی و بازنمایی انواع حاکمیت و تأثیرپذیری آنها از جهانی شدن تجارت، فرهنگ و مقررات منبث از فرهنگ‌ها با رویکردهای فلسفه حقوق سیاسی و فقه سیاسی ۹۹

مقدمه ۹۹

الف) تعریف دولت ۱۰۲

ب) معنای لغوی و تعریف سیاست ۱۰۴

۱) معنای لغوی سیاست ۱۰۴

۲) معنای اصطلاحی سیاست ۱۰۵

☀ مهم‌ترین دیدگاه‌های فلاسفه و دانشمندان درباره سیستم‌های حکومتی ۱۰۶

الف) دیدگاه‌های فلاسفه و دانشمندان پیش از افلاطون ۱۰۶

۱ - دیدگاه کنفسیوس ۱۰۷

۲ - دیدگاه سقراط ۱۰۷

۳ - دیدگاه کانلیه ۱۰۷

ب) دیدگاه‌های فلاسفه و دانشمندان غرب از افلاطون تا عصر حاضر (پست مدرنیسم) ۱۰۸

۱ - دیدگاه‌های افلاطون درباره هیأت حاکمه و دولت ۱۰۸

۲ - دیدگاه‌های ارسطو درباره هیأت حاکمه و دولت ۱۱۱

۳ - دیدگاه‌های سیاسی اپیکوریان، رواقیان، حکمای رومی، افلاطونیان متأخر، فلاسفه

قرون وسطی، آباء مسیحی و اومانیزها ۱۱۳

۴ - دیدگاه‌های پولی بیوس ۱۱۳

۵ - دیدگاه‌های سیاسی تاماس آکویناس ۱۱۴

۶ - دیدگاه‌های سیاسی ماکیاولی ۱۱۵

۷ - دیدگاه‌های سیاسی تاماس مور ۱۱۶

- ۸- دیدگاه‌های سیاسی تاماس هابز ۱۱۷
- ۹- دیدگاه‌های سیاسی اسپینوزا ۱۱۹
- ۱۰- دیدگاه‌های سیاسی جان لاک ۱۲۰
- ۱۱- دیدگاه‌های سیاسی منتسکیو ۱۲۴
- ۱۲- دیدگاه‌های سیاسی ژان ژاک روسو ۱۲۶
- ۱۳- دیدگاه‌های سیاسی جان استوارت میل ۱۲۸
- ۱۴- دیدگاه‌های سیاسی کارل مارکس ۱۳۲
- ۱۵- دیدگاه‌های سیاسی مارکوزه، هریت ۱۳۳
- ج) چکیده دیدگاه‌های سیاسی رایج عصر پست مدرنیته (امروز) ۱۳۴
- د) دیدگاه‌های سیاسی آیین زرتشت و ادیان یهودی و مسیحی درباره نوع حاکمیت ۱۳۵
- د-۱) آیین زرتشت ۱۳۵
- د-۲) دین یهود ۱۳۶
- د-۳) دین مسیح ۱۳۶
- ه) دیدگاه‌های سیاسی فلاسفه، دانشمندان و فقهای مسلمان با رویکرد فلسفه و فقه سیاسی اسلام ۱۳۷
- ه-۱) روش‌شناسی در دیدگاه سیاسی ۱۳۷
- ۱- روش فقهی ۱۳۷
- ۲- روش فلسفی - عقلی ۱۳۸
- ۳- روش کلامی ۱۳۹
- ۴- روش علمی - تجربی ۱۴۰
- ه-۲) ارتباط دیانت و سیاست در عصر حضور و غیبت ۱۴۶
- ۱- عصر حضور پیامبر و امامان معصوم ۱۴۷
- ۲- عصر غیبت ۱۴۸
- ه-۳) تشکیل دولت اسلامی از دیدگاه مرحوم آیت‌الله منتظری ۱۴۹
- ه-۴) معنای ولایت و اولوا الامر ۱۵۱
- ه-۵) انتخاب حاکم یا ولی امر از طرف مردم ۱۶۱

- ۱ - قضاوت عقل در این زمینه ۱۶۱
- ۲ - سیره عقلا در واگذاردن امور به افراد توانمند امین ۱۶۱
- ۳ - فحواى قاعده «الناس مسلطون على اموالهم» ۱۶۱
- ۴ - ولایت، یک نوع قرارداد و معاهده ۱۶۲
- ۵ - آیات و روایات مربوط به مشورت در امر ولایت و حکومت ۱۶۲
- ۶ - مورد خطاب واقع شدن مردم در مسائل اجتماعی در آیات و روایات ۱۶۲
- ۷ - انسان خلیفه خدا و وارث زمین ۱۶۲
- ۸ - کلام امیرالمؤمنین علیه السلام بر صحت و مشروعیت انتخاب ۱۶۲
- ۹ - کلام امیرالمؤمنین علیه السلام بر ضرورت علنی بودن بیعت ۱۶۴
- ۱۰ - کلام امیرالمؤمنین علیه السلام به هنگام بیعت با آن حضرت در مسجد مدینه ۱۶۴
- ۱۱ - تعیین والی با مشورت مهاجرین و انصار ۱۶۵
- ۱۲ - اهمیت دادن به نظر مردم در نامه امیرالمؤمنین علیه السلام به شیعیان خویش ۱۶۵
- ه - (۶) ادله معتقدان به انتصابی بودن ولی فقیه ۱۶۶
- ه - (۷) سخنان آیت الله خامنه‌ای رهبر فعلی نظام جمهوری اسلامی ایران درباره ولایت مطلقه فقیه ۱۶۸
- ☀ فرتاحلیل ۱۷۰
- (۱) چه شخصی باید حکومت کند؟ ۱۷۱
- (۲) رابطه مسائل سیاسی، اخلاقی، جامعه‌شناسی و تاریخی با هم ۱۷۳
- (۳) مطرح شدن حاکمیت جهانی، ضرورت تجدیدنظر در ساختار و وظایف شورای امنیت سازمان ملل متحد ۱۷۵
- (۴) انتصابی یا انتخابی بودن ولی فقیه در فقه شیعه و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۱۷۵
- تذکر ۱۷۸

بخش دوم: تأثیرپذیری مقررات حقوق کیفری کشورها از حقوق کیفری بین‌المللی به‌ویژه در مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی و جرائم شدید	۱۷۹
درآمد	۱۸۱
فصل چهارم - جرائم سازمان‌یافته فراملی و جرائم شدید	۱۸۷
۱- جرائم سازمان‌یافته فراملی	۱۸۷
الف) پیشینه جرائم سازمان‌یافته فراملی	۱۸۷
ب) فرایند مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی در حقوق کیفری ملی و بین‌المللی	۱۹۱
ج) تعاریف جرم سازمان‌یافته فراملی در منابع حقوق کیفری	۱۹۹
د) مصادیق جرائم سازمان‌یافته فراملی	۲۰۸
۲- تعریف جرائم شدید	۲۰۹
تذکر	۲۱۰
فصل پنجم - آشنایی با مهم‌ترین سازمان‌های جهانی مبارز و درگیر با جنایات سازمان‌یافته و جرائم شدید	۲۱۳
۱- شورای امنیت سازمان ملل متحد	۲۱۳
تذکر	۲۱۴
۲- نیروهای حافظ صلح سازمان ملل متحد	۲۱۵
۳- ناتو یا سازمان پیمان آتلانتیک شمالی	۲۲۲
۴- پلیس بین‌الملل	۲۲۳
۵- سازمان همکاری‌های شانگهای	۲۲۸
۶- سازمان پیمان امنیت جمعی	۲۲۹
۷- کنفرانس امنیتی مونیخ	۲۲۹
☀ فراتحلیل	۲۲۹
۷- دیوان کیفری بین‌المللی	۲۳۲
الف) تأسیس دیوان کیفری بین‌المللی	۲۳۲
ب) شخصیت حقوقی دیوان کیفری بین‌المللی و انتخاب قضات	۲۳۲
ج) ارکان دیوان کیفری بین‌المللی	۲۳۳

۲۳۴	د) جرائم مورد رسیدگی دیوان کیفری بین‌المللی
۲۳۵	ه) صلاحیت زمانی مقرر شده در اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی
۲۳۶	و) آغاز ورود دادگاه کیفری برای رسیدگی به جرائم
۲۳۶	ز) جبران خسارت بزه‌دیدگان
۲۳۷	ح) عدم اجرای قاعده مرور زمان
۲۳۷	ط) پذیرفته شدن حق شرط در عضویت
۲۳۶	ی) همکاری سازمان ملل متحد و شورای امنیت آن با دیوان کیفری بین‌المللی
۲۳۹	☀ همکاری شورای امنیت سازمان ملل متحد با دیوان (ماده ۱۷)
۲۴۰	☀ همکاری سازمان ملل متحد و دیوان (ماده ۱۸)
۲۴۱	☀ امضای موافقتنامه بین سازمان ملل متحد و دیوان
۲۴۱	ک) مجازات‌ها
۲۴۲	ل) تجدیدنظر در اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی
۲۴۳	☀ فراتحلیل
۲۴۳	الف) تبعیت دیوان کیفری بین‌المللی از حقوق بین‌الملل عرفی و صلاحیت‌های آن
	ب) عدم تناسب بین مجازات‌های مقرر شده در ماده ۷۷ اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی با برخی از جرائم
۲۴۶	ب - ۱) استرداد اموال تحصیل شده از ارتکاب جرم، جریمه نقدی و جبران خسارت بزه‌دیدگان
۲۴۸	ب - ۲) حبس
۲۴۹	ب - ۳) اعدام
۲۵۱	تذکر
۲۵۶	

فصل ششم: جرم سازمان یافته فراملی تروریسم

۲۵۷	مقدمه
۲۵۷	الف) پیشینه مطرح شدن تروریسم در حقوق کیفری
۲۵۸	الف - ۱ - در حقوق کیفری بین‌المللی
۲۵۸	الف - ۲ - در حقوق ملی و کشوری
۲۶۲	ب) معنای لغوی و تعاریف اصطلاحی تروریسم
۲۶۵	

ب - ۱) معنای لغوی تروریسم	۲۶۵
ب - ۲) تعاریف اصطلاحی تروریسم	۲۶۵
ج) اقدامات تروریستی دولت‌ها بر ضد کشورهای دیگر یا مردم خود	۲۶۹
☀ فراتحلیل	۲۷۱
تذکر	۲۷۴

فصل هفتم: حرم سازمان‌یافته تولید، داشت، قاچاق و کاربرد سلاح‌های کشتار جمعی و قاچاق اسلحه گرم .....

مقدمه	۲۷۵
۱) تولید، داشت، قاچاق و کاربری انواع سلاح‌های غیرمتعارف کشتار جمعی ..	۲۷۷
الف) پیشینه	۲۷۷
ب) تعاریف	۲۷۸
ب - ۱) تعاریف ارائه شده در سایت پزشکان بدون مرز	۲۷۸
۱ - تعریف سلاح‌های اتمی	۲۷۹
۲ - تعریف سلاح‌های بیولوژیک	۲۸۰
۳ - تعریف سلاح‌های شیمیایی	۲۸۱
۴ - سلاح‌های مخرب محیط زیست	۲۸۲
ب - ۲) تعاریف در ماده ۲۰ اساسنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی	۲۸۲
ج) آشنایی اجمالی با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی	۲۸۴
د) آشنایی اجمالی با کنفرانس خلع سلاح	۲۸۶
ه) پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای و پادمان آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای	۲۸۸
و) پیمان منع جامع آزمایش‌های سلاح‌های هسته‌ای	۲۸۸
۲) قاچاق اسلحه گرم	۲۸۹
☀ قاچاق اسلحه گرم در پروتکل مکمل کنوانسیون پالرمو ۲۰۰۰	۲۸۹
☀ قاچاق اسلحه در قانون مجازات ایران	۲۹۴
☀ فراتحلیل	۲۹۵

فصل هشتم: جرم سازمان یافته تولید غیرقانونی، قاچاق عمده و توزیع مواد مخدر و روانگردان	۳۰۳
درآمد	۳۰۳
تذکره	۳۰۸
(۱) سازمان‌های جهانی و فراملیتی دست‌اندرکار مبارزه با مواد مخدر	۳۰۸
۱-۱) مجمع عمومی سازمان ملل متحد	۳۰۸
* اعلامیه‌های مهم مجمع عمومی در ارتباط با معضل مواد مخدر	۳۰۸
۲-۱) شورای اقتصادی اجتماعی	۳۱۱
۳-۱) پلیس بین‌الملل	۳۱۱
۴-۱) سازمان بهداشت جهانی	۳۱۱
۵-۱) کمیسیون مواد مخدر سازمان ملل متحد	۳۱۲
۶-۱) کمیسیون‌های فرعی مبارزه با مواد مخدر	۳۱۳
۷-۱) صندوق ملل متحد برای کنترل سوء استعمال مواد مخدر	۳۱۴
۸-۱) دفتر پیشگیری از مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد	۳۱۴
۹-۱) هیأت بین‌المللی کنترل مواد مخدر	۳۱۵
۱۰-۱) کمیته سازمان‌های غیردولتی وین در خصوص مواد مخدر	۳۱۷
* برخی سازمان‌های فراملیتی	۳۱۷
۱۱-۱) گروه دو بلین کوچک	۳۱۷
۱۲-۱) هونلیا	۳۱۸
۱۳-۱) کمیته هشتم اِکو	۳۱۸
۱۴-۱) مرکز بین‌المللی پیشگیری از سوء استعمال مواد مخدر در مدارس	۳۱۹
۱۵-۱) انجمن بین‌المللی مبارزه با قاچاق و استعمال مواد مخدر واقع در مسکو	۳۱۹
۱۶-۱) فدراسیون بین‌المللی سازمان‌های غیر دولتی پیشگیری از استعمال مواد مخدر واقع در کوالالمپور (مالزی)	۳۱۹
۱۷-۱) کمیسیون بین‌المللی پیشگیری از الکلیسم و اعتیاد به مواد مخدر واقع در سیلور اسپرینگ در امریکا	۳۲۰

- ۲) کنفرانس‌ها، کنوانسیون‌ها، پروتکل‌ها و دیگر اسناد معتبر جهانی درباره مبارزه با قاچاق مواد مخدر ۳۲۰
- الف) کنفرانس‌ها و اسناد معتبر مربوط به آن‌ها ۳۲۰
- ☀ کنفرانس بین‌المللی قاچاق و سوء مصرف مواد مخدر ۱۹۸۷ ..... ۳۲۰
- ☀ بیستمین اجلاس ویژه مواد مخدر سازمان ملل متحد ۱۹۹۸ ..... ۳۲۱
- ب) کنوانسیون‌ها و پروتکل‌ها ۳۲۲
- ۱- کنوانسیون بین‌المللی تریاک لاهه که بین سال‌های ۱۹۱۲ تا ۱۹۱۴ میلادی به امضای یازده دولت رسید ۳۲۲
- ۲- موافقتنامه تولید، تجارت و استعمال تریاک مورخ ۱۹۲۵ ژنو ۳۲۳
- ۳- کنوانسیون تحدید ساخت و تنظیم توزیع مواد مخدر مورخ ۱۹۳۱ ژنو ۳۲۴
- ۴- کنوانسیون مربوط به سرکوب قاچاق داروهای خطرناک مورخ ۱۹۳۶ ژنو ۳۲۴
- ۵- پروتکل جهانی اصلاح کنوانسیون‌های ۱۹۱۲ و ... مورخ ۱۹۴۶ لیک‌ساکس .. ۳۲۴
- نکته ۳۲۵
- ۶- پروتکل جهانی مواد مخدر مورخ ۱۹۴۷ نیویورک ۳۲۶
- ۷- پروتکل جهانی ۱۹۴۸ پاریس ۳۲۶
- ۸- پروتکل تحدید و تنظیم کشت گیاه خشخاش، تولید و تجارت عمده بین‌المللی و استفاده از تریاک مورخ ۱۹۵۳ نیویورک ۳۲۶
- ۹- معاهده واحده مواد مخدر مورخ ۱۹۶۱ که با پروتکل اصلاحی سال ۱۹۷۲ تکمیل شده است ۳۲۷
- ۱۰- کنوانسیون مواد روانگردان مصوب ۱۹۷۱ ..... ۳۳۰
- ۱۱- کنوانسیون مبارزه با قاچاق مواد مخدر و روانگردان مصوب ۱۹۸۸ ..... ۳۳۶
- ۳) فرایند جهانی شدن مبارزه با مواد مخدر از اوایل قرن بیستم و تأثیرپذیری حقوق جنائی ملی از حقوق جنائی بین‌المللی ۳۳۷
- ۱) درآمد: ۳۳۷
- ۲) اثرگذاری معاهده‌های بین‌المللی و اسناد معتبر جهانی در مقررات مقابله با مواد مخدر در جهان و ایران ۳۳۹
- ۱-۲- تأثیر کنوانسیون تریاک لاهه بر مقررات ملی ایران ۳۴۲

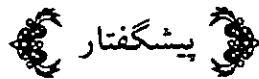
۲-۲- تأثیر موافقتنامه جهانی تولید و تجارت تریاک بر مقررات داخلی ملی ایران	۳۴۵
۲-۳- تأثیر پروتکل تحدید ساخت و تنظیم توزیع مواد مخدر بر مقررات داخلی ایران	۳۴۶
۲-۴- تأثیر پروتکل جهانی تحدید و تنظیم کشت گیاه خشخاش، تولید و تجارت عمده بین‌المللی و استفاده از تریاک بر مقررات داخلی ایران.	۳۴۶
۲-۵- تأثیر معاهده واحده جهانی مواد مخدر مصوب ۱۹۶۱ بر مقررات داخلی ایران	۳۵۱
۲-۶- تأثیر پروتکل اصلاحی معاهده واحده مواد مخدر بر مقررات داخلی ایران	۳۵۱
۲-۷- تأثیر کنوانسیون مواد روانگردان بر مقررات داخلی ایران	۳۵۲
۲-۸- اثرپذیری مقررات داخلی ملی ایران از کنوانسیون مبارزه با قاچاق مواد مخدر و روانگردان ۱۹۸۸	۳۵۳
☀ موضوعات مهم این کنوانسیون و قانون الحاق به آن	۳۵۴
☀ فراتحلیل	۳۵۴
۱) فرایند تولید مواد مخدر و روانگردان	۳۵۵
۲) فرایند قاچاق و توزیع مواد مخدر و روانگردان	۳۵۷
۳) فرایند سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان	۳۵۹
فصل نهم - جرائم سازمان یافته بین‌المللی قاچاق مهاجران و اشخاص به ویژه زنان و کودکان	
درآمد	۳۶۳
الف) قاچاق مهاجران	۳۶۴
الف - ۱ - توسعه روزافزون قاچاق مهاجران	۳۶۴
الف - ۲ - قاچاق مهاجران در پروتکل مبارزه با قاچاق مهاجران مکمل کنوانسیون مبارزه با جرائم سازمان یافته فراملی پالرمو ۲۰۰۰	۳۶۶
الف - ۳ - معافیت مهاجران از مجازات	۳۶۸
ب) قاچاق اشخاص به ویژه زنان و کودکان	۳۷۰
ب - ۱ - رشد سریع قاچاق اشخاص به ویژه زنان و کودکان	۳۷۰
ب - ۲ - پیشینه مبارزه با قاچاق اشخاص به ویژه زنان و کودکان	۳۷۱
ب - ۳ - تعاریف جرم سازمان یافته بین‌المللی قاچاق اشخاص به ویژه زنان و کودکان	۳۷۴

- ب - ۴ - مطالعه تطبیقی قانون مبارزه با قاچاق انسان جمهوری اسلامی ایران با پروتکل پیشگیری و مجازات قاچاق اشخاص به ویژه زنان و کودکان ۳۷۷
- ب - ۵ - اهداف پروتکل پیشگیری و مجازات قاچاق اشخاص به ویژه زنان و کودکان .. ۳۸۰
- ب - ۶ - بی‌اثر بودن اعلام رضایت اجباری فرد قاچاق شده در مجازات قاچاقچی ۳۸۳
- ب - ۷ - موارد عدم شمول پروتکل پیشگیری و مجازات قاچاق اشخاص ۳۸۴
- * فراتحلیل ۳۸۵
- الف) قاچاق مهاجران ۳۸۵
- ب) قاچاق اشخاص به ویژه زنان و کودکان ۳۸۹
- تذکری درباره رابطه معنادار جرائم تروریسم، قاچاق اسلحه، قاچاق مواد مخدر و قاچاق اشخاص با پولشویی و فساد مالی ۳۹۱
- فصل دهم - جرائم سازمان یافته فراملی پولشویی و فساد مالی ۳۹۳
- ۱ - جرم سازمان یافته فراملی پولشویی ۳۹۳
- الف) پیشینه ۳۹۳
- ب) تعاریف ۳۹۵
- ب - ۱ - تعریف پولشویی در برنامه کنترل مواد مخدر سازمان ملل متحد (UNDCP) . ۳۹۶
- ب - ۲ - تعریف پولشویی در قانون نمونه مبارزه با پولشویی UNDCP ۳۹۷
- ب - ۳ - تعریف پولشویی در مجمع عمومی اینترپل ۳۹۸
- ب - ۴ - تعریف گروه کاری FATF از پولشویی ۳۹۸
- ب - ۵ - تعریف پولشویی در دستورالعمل جامعه اروپا ۳۹۹
- ب - ۶ - تعریف پولشویی در کنوانسیون ۱۹۸۸ وین ۳۹۹
- ب - ۷ - تعریف پولشویی در اعلامیه سیاسی بیستمین اجلاس ویژه مواد مخدر سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۸ ..... ۴۰۰
- ب - ۸ - تعریف پولشویی در کنوانسیون پالرمو ۲۰۰۰ ..... ۴۰۱
- ب - ۹ - تعریف پولشویی در کنوانسیون مقابله با فساد مریدا ۲۰۰۳ ..... ۴۰۳
- ب - ۱۰ - تعریف پولشویی در قانون مبارزه با پولشویی ایران ۴۰۳
- ب - ۱۱ - تعریف پولشویی با رویکرد فلسفه حقوق جنایی ۴۰۵
- ج) مراحل فرایند پولشویی ۴۰۶

د) تأثیر انکارناپذیر مبارزه با پولشویی در کاهش جرائم تروریستی و قاچاق ..	۴۰۷
۲- فساد مالی	۴۱۱
الف) پیشینه و توسعه فساد مالی	۴۱۱
ب) تعاریف فساد مالی	۴۱۳
ب - ۱) تعریف فساد مالی در فرهنگ حقوقی بلاک	۴۱۳
ب - ۲) تعریف گروه چند منظوره مربوط به فساد مالی وابسته به شورای اروپا ...	۴۱۴
ب - ۳) تعریف فساد مالی در کنوانسیون مبارزه با جرائم سازمان یافته فراملی بالرمو	۴۱۵
ب - ۴) تعریف فساد مالی در کنوانسیون مبارزه با فساد مریدا ۲۰۰۳	۴۱۸
ب - ۵) تعریف فساد مالی در حقوق کیفری ایران	۴۲۰
ج) رابطه معنادار فساد مالی و آشفتگی اقتصادی	۴۲۱
☀ فراتحلیل	۴۲۲
الف) پولشویی	۴۲۲
۱) تقدم اماره مجرمیت بر اصل براءت در جرم پولشویی	۴۲۲
تذکر	۴۳۰
۲) مجازات پولشویی تعزیری است یا بازدارنده	۴۳۰
اول - جرم انگاری پولشویی به عنوان جرم با مجازات تعزیری	۴۳۲
تذکری درباره تفاوت کلاهبرداری با پولشویی	۴۳۳
دوم - جرم انگاری پولشویی به عنوان جرم با مجازات بازدارنده	۴۳۴
نتیجه واکاوی و بازنمایی تعزیری یا بازدارنده بودن مجازات پولشویی	۴۳۵
۳) ضرورت جرم شناختی اعمالی که در قانون مجازات برای آن‌ها مجازات مقرر شده و اصلاح مقرراتی که مقرر پولشویان است	۴۳۶
۴) جرم شدید شناختن پولشویی	۴۳۹
۵) اعضای شورای عالی مبارزه با پولشویی	۴۴۱
۶) صلاحیت رسیدگی قضایی	۴۴۲
۷) تدابیر قانونی پیشگیرانه از پولشویی	۴۴۳
۸) کاربرد شیوه‌های مدرن در کشف پولشویی	۴۴۶
۹) پیشگیری از سلب اعتماد سرمایه‌گذاران	۴۴۷

دهکده جهانی: پژوهشی بنیادی درباره فرایند شکل‌گیری دهکده جهانی...

ب) فساد مالی	۴۴۷
سخن پایانی	۴۴۹
بخش سوم: نمایه‌ها	۴۵۳
نمایه یکم - واژه‌ها، اصطلاحات، اعلام، اختصارات و عناوین اسناد بین‌المللی	۴۵۵
نمایه دوم - فهرست منابع	۴۷۴
الف - منابع فارسی و عربی	۴۷۴
۱ - کتاب‌ها و نشریات	۴۷۴
۲ - مقاله‌ها	۴۸۴
۳ - پایان‌نامه‌ها	۴۸۶
ب - منابع انگلیسی: (کتاب‌ها، معاهده‌ها و سایت‌های اینترنتی)	۴۸۷

واژه «دهکده جهانی»

واژه «دهکده جهانی»^۱ را نخستین بار «مارشال مک لوهان»^۲ دانشمند کانادایی در سال ۱۹۷۰ میلادی به عنوان مظهر و نماد جامعه ارتباطی متأثر از توسعه و نفوذ وسایل ارتباط جمعی در ادبیات جامعه شناسی اطلاعات رسانه‌ای به کار برد.

در «دهکده جهانی» پدیده گسترده اطلاعاتی، شاهره‌های اینترنتی مخابراتی، شبکه‌های آگاه‌سازی جهانی به هم پیوسته و اطلاعات در دسترس مردم عادی در اواخر قرن بیستم، دهه اول و سال‌های آغازین دهه دوم قرن بیست و یکم، وضعیتی را پدید آورده که مبادلات اطلاعاتی بین‌المللی جهانی در هر ساعت از کل حجم مبادلات اطلاعاتی سراسر قرن نوزدهم بیشتر است.

---

1. Global Village

۲- برای آگاهی از فعالیت‌های علمی - پژوهشی مک لوهان (1911-1980) و آثار او که برخی از آن‌ها به فارسی هم ترجمه شده به: Encyclopaedia Britannica مراجعه شود.

واژه «جهان‌گرایی»

از واژه «Globalization» با مفهوم جهان‌گرایی در نشریه «Specator» ماه نوامبر ۱۹۶۲ به عنوان پدیده‌ای گیج‌کننده تعبیر شد و پیش از دهه شصت قرن بیستم این واژه در نوشتارها به کار گرفته نشده بود.

واژه «جهانی شدن»^۱

دیوید هلد در کتاب «دموکراسی و نظم نوین جهانی» (۱۹۹۶) جهانی شدن را حرکت به سوی نوعی «دموکراسی جهان شهری»^۲ معرفی کرده است.^۳ آقای کوفی عنان^۴ هفتمین دبیرکل سازمان ملل متحد از پدیده «جهانی شدن» به عنوان یکی از عمیق‌ترین چالش‌های پیش روی جامعه جهانی یاد کرده است.^۵ محمد عابد الجاهدی ضمن کاربری دو اصطلاح «جهان‌گرایی» و «جهانی شدن» نظر می‌دهد که «جهان‌گرایی» یک نظام جهانی است که زمینه‌های مختلفی همچون سرمایه و تجارت، مبادلات، ارتباطات، سیاست، فرهنگ و ایده‌ئولوژی^۶ را شامل می‌شود.

جهان‌گرایی یک روند تاریخی است که از گذشته‌های دور تاریخی، ملت‌ها و دولت‌ها برای تعامل و روابط با یکدیگر پاره‌ای از تعهدات و الزامات را به خصوص در امور تجارت به صورت عرفی پذیرفته‌اند و در حوزه سیاست نوعی ابزار ژئوپلیتیکی^۷ است که در راستای تعمیم یک روش و گسترش تمدن و

1. Universalization

2. Cosmopolitant Democracy.

۳- برای آگاهی بیشتر به: مرتضوی، اسدالله؛ ۱۳۸۹؛ جهانی شدن و حاکمیت ملی، صفحات: ۱۳، ۱۵، ۳۵ و ۳۶ مراجعه شود.

4. Kofi Annan

۵- کتاب رژیم‌های بین‌المللی ابو محمد عسگرخانی، صفحه ۲۰۱.

6. Ideologie

۷- برای آگاهی از مفهوم موسع ژئوپلیتیک (Geopolitic) به: غنجی، علی؛ ژئوپلیتیک مواد مخدر، از صفحه ۱ به بعد مراجعه شود.

فرهنگ^۱ غالب و انتقال آن به دیگر کشورها به کار برده می‌شود که تمام ادیان و برخی ایده‌تولوژی‌ها مانند کمونیسم^۲ و رژیم‌های بین‌المللی^۳ این فرایند را دنبال کرده‌اند و در عصر کنونی هدف دولت‌های سلطه‌گر غربی از جهان‌گرایی و جهانی شدن، بسط، توسعه و گسترش فرهنگ و تمدن غربی‌ها به ویژه امریکایی‌ها به کشورهای دیگر جهان است.

گیدنز^۴ معتقد است جهانی شدن، به معنای جهانی شدن مدرنیته در عصر پست مدرنیته است که ناشی از ویژگی‌های ذاتی این دوره می‌باشد به نحوی که رویدادهای اجتماعی درهم‌گرفته می‌خورند و هویت شخصی تغییر می‌یابد و جهانی شدن دارای دو قطب ملی و جهانی می‌گردد.

گیدنز اعتقاد دارد جهانی شدن فرایندی است که از ۲۰۰ سال پیش با منشأ تمدن صنعتی غرب شروع شده و زندگی سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را با

۱- وجه افتراق دو اصطلاح تمدن و فرهنگ این است که تمدن بیشتر در ابعاد مادی و فرهنگ به آثار علمی، ادبی، فولکور، هنر و سنن یک قوم اطلاق می‌شود.

۲- برای آگاهی از ایده‌تولوژی کمونیسم (کارل مارکس) از صفحه ۱۳۱ مطالعه شود.

۳- رژیم (Regime) از لحاظ ریشه‌یابی لغات از Reg یا Rec به معنای راست، درست، می‌باشد و این معنا از ریشه لاتین بوده و در سایر کلمات نیز به چشم می‌خورد مانند Regulate یعنی تنظیم کردن و درست کردن، واژه رژیم و ریشه‌های آن دارای معانی استعاره‌ای نیز می‌باشد که در آن معنای قاعده، نظم، تنظیم، نظام، استمرار نیز نهفته است. مانند کلمه Regulations به معنای مقررات و قواعد می‌باشد. این واژه در ادبیات روابط بین‌الملل مترادف کلمه Order به معنای نظم قرار گرفته و متضاد با هرج و مرج و بی‌نظمی است. واژه International به معنای بین‌المللی از ترکیب Inter و National یعنی بین‌المللی می‌باشد و این صفت زمانی پیش از رژیم‌ها می‌آید و رژیم بین‌المللی گفته می‌شود که آن رژیم یا قاعده و مقررات جنبه بین‌المللی داشته باشد و جهانی شود. برای آگاهی بیشتر از صفحه ۶۳ کتاب رژیم‌های بین‌المللی ابو محمد عسگرخانی مطالعه شود.

۴- گیدنز (Anthony Giddens) متولد ۱۹۳۸، مدیر دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی لندن است که مشاور تونی بلر نخست وزیر اسبق انگلستان و بیل کلینتون رئیس جمهور وقت امریکا بوده است.

دهکده جهانی: پژوهشی بنیادی درباره فرایند شکل‌گیری دهکده جهانی...

تغییرات مهمی مواجهه ساخته است و به این معنا «جهانی شدن» عبارت است از سازماندهی مجدد مؤسسات بنیادی اجتماعی که از خانواده تا ساختارهای حکومتی را پوشش می‌دهد و اکنون مباحثات بر سر واقعیت «جهانی شدن» نیست بلکه بحث اصلی درباره پیامدها و آثار و نتایج «جهانی شدن» است.^۱

ویژگی‌های «جهانی شدن»

ویژگی‌های «جهانی شدن» - با گرایش فرهنگ غربی‌ها - را می‌توان به شرح زیر فهرست کرد:

- گسترش مؤلفه‌های پست مدرنیته در سطح جهانی
- حرکت آزادانه سرمایه در گستره جهان.
- از بین رفتن مرزهای واقعی جغرافیایی.
- محدود شدن اقتدار حاکمیت‌های ملی.
- حاکمیت ارزش‌های مشترک جهانی بر جوامع بشری.
- کوچک شدن جهان بر اثر پیشرفت و توسعه اطلاعات در سطح تمام کشورهای جهان.
- حاکمیت الگوی لیبرال - دموکراسی آمریکایی بر جهان با پشتوانه قدرت نظامی و مالی آمریکا و متحدانش.

جهانی شدن تجارت و ارزش‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی

برخی محققان بر این باورند که آزادسازی و جهانی شدن تجارت مستلزم پذیرش اصول آزادسازی و جهانی شدن تمامی ارزش‌های فرهنگی، سیاسی و

۱- برای آگاهی بیشتر به: اشرفی، اکبر؛ مقاله: آمریکا و دهکده جهانی، مروری بر مفهوم جهانی شدن؛ نشریه ابرار مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۵ مراجعه شود.

اجتماعی است و بدون آزادسازی و جهانی شدن سیاست، فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی، امکان موفقیت برای آزادسازی و جهانی شدن اقتصاد و تجارت وجود ندارد و لازمه آزادسازی و جهانی شدن سیاست، فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی هم پذیرش پدیده «دهکده جهانی» است.^۱

جهانی شدن و نابرابری طبقات جامعه

انستیتو مطالعات و تحقیقات توسعه «دهکده جهانی» در دانشگاه «Sussex» این نظریه را مطرح می‌کند که مردم از پدیده «دهکده جهانی» و جهانی شدن منافع زیادی برده‌اند، اما روشن است که میزان نابرابری بین کشورها و در درون کشورها بین طبقات جامعه افزوده شده است.^۲

آغاز تاریخی جهانی شدن و جهان‌گرایی

با رویکرد تاریخی پیدایش زندگی جمعی بشر، آغاز دقیقی را برای فرایند جهان‌گرایی و جهانی شدن نمی‌توان اعلام کرد، زیرا از وقتی که انسان‌ها نیاز به گروهی زیستن و تشکیل خانواده^۳ را احساس کردند ضرورت همزیستی و برقراری ارتباط با دیگران را پذیرفتند و در واقع از همان زمان برای ورود به پروسه «جهانی شدن» گام‌های نخستین را برداشتند.

همزیستی براساس احکام نازل شده بر انبیای الهی که برگزیده خدای تعالی و اندیشمندانی عاقل بوده‌اند از بدو خلقت حضرات آدم و حوا تا عصر حاضر بین

۱- برای آگاهی بیشتر به: عبیری، غلامحسین؛ مقاله: آزادسازی در دهکده جهانی؛ نشریه بانک و اقتصاد شماره ۱۶ صفحه ۵۶ مراجعه شود.

۲- همان.

۳- برای آگاهی بیشتر به: پیشگفتار کتاب خانواده و حقوق آن تألیف سید حسن اسعدی، از صفحه ۳ به بعد مراجعه شود.

دهکده جهانی: پژوهشی بنیادی درباره فرایند شکل‌گیری دهکده جهانی...

معتقدان به ادیان برقرار بوده و هست و ادامه خواهد داشت. چنان‌که زرتشتیان^۱، یهودیان^۲ مسیحیان، مسلمانان^۳ و صاحبان ایده‌نولوژی‌های دیگر که متعقدات آن‌ها از نیروی مافوق طبیعت نشأت می‌گیرد براساس دستورهایی که پیشوایان دینی آن‌ها صادر کرده و می‌کنند زندگی گروهی و ارتباط با هموعان و دیگر موجودات محیط زیست را ادامه داده و می‌دهند.

با رویکرد علم جامعه‌شناسی و دیگر دانش‌های تجربی مرتبط، بسیاری از جوامع انسانی با پشت سرگذاشتن دوران‌هایی (از قبیل مدیریت زندگی خانوادگی، قبیله‌ای، ملوک‌الطوایفی، خود مختاری تحت لوای دیگر کشورهای مستقل، مستعمره و یا تحت‌الحمایه بودن، حکومت‌های امپراطوری، سلطنتی مستبدانه یا مشروط و حکومت‌های ایده‌نولوژیکی در محدوده‌های جغرافیایی مشخص در کره زمین از حیث مدیریت)، به سیستم حکومت مردم بر مردم یعنی جمهوری و دموکراسی رسیده‌اند و چون دریافته‌اند برای رفع نیازهای زندگی به برقراری ارتباط با دیگر هموعان خود در کشورها و قاره‌های مختلف جهان احتیاج دارند به تدریج فرایند جهانی شدن را پیموده‌اند، ولی برخی از جوامع هنوز در حال طی کردن دوره‌های یاد شده هستند.

بعضی از کارشناسان، اعلام همزیستی مسالمت‌آمیز کمونیستی کارل مارکس^۴ و انگلس^۵ در قرن نوزدهم میلادی را مبدأ تحول و تسریع در فرایند «جهانی

۱- برای آگاهی بیشتر به پاورقی صفحه ۳۲ کتاب خانواده و حقوق آن تألیف سید حسن اسعدی مراجعه شود.

۲- برای آگاهی بیشتر به همان کتاب، پاورقی صفحه ۳۴ مراجعه شود.

۳- به همان کتاب، پاورقی صفحه ۳۵ مراجعه شود.

۴- برای آگاهی از افکار مارکس (Karl- marx-1818-1883) به: کتاب فلسفه از آغاز مطهری تألیف سید حسن اسعدی، از صفحه ۳۱۷ مراجعه شود.

۵- برای آگاهی از افکار انگلس (friedrich-Engels-1820-1895) به پاورقی صفحه ۳۱۸ همان کتاب مراجعه شود.

شدن» معرفی کرده‌اند، زیرا ایده‌نولوژی کمونیستی، جوامع انسانی را به همزیستی اشتراکی دعوت می‌کند که البته در آثار افلاطون^۱ (قرن‌های پنجم و چهارم قبل از میلاد) و آیین مزدک^۲ (قرن چهارم پیش از میلاد) نیز ایده‌اشتراک در اموال و... مطرح شده بود و این ایده سابقه تاریخی از دوران باستان دارد.

سازمان‌های بین‌المللی و «جهانی شدن»:

اگر چه در قرن نوزدهم میلادی و حتی قبل از آن عهدنامه‌هایی بین دولت‌ها منعقد شده و رژیم‌های بین‌المللی^۳ تا حدودی برقرار بوده ولی آنچه در سرعت بخشیدن به فرایند «جهانی شدن» اثر ملموس داشته تشکیل «جامعه ملل»^۴ در سال ۱۹۲۰ است که دولت‌ها با «جنگ اول جهانی»^۵ ضرورت فعالیت چنین نهادی را احساس کردند. در «جنگ جهانی دوم»^۶ که ناکارآمدی «جامعه ملل» در جهت حفظ صلح و امنیت جهانی به خاطر عدم تمهد دولت‌ها به همکاری فراگیر جامعه‌گرایانه و جهانی و گرایش آن‌ها به منافع حاکمیت محور خود، مطرح گردید «سازمان ملل متحد»^۷ در سال ۱۹۴۵ میلادی به جای آن تأسیس شد. دومین دبیر کل سازمان ملل متحد تریگلی^۸ می‌گفت: «شغل دبیر کلی در سازمان ملل غیرممکن‌ترین شغل در جهان است»^۹.

۱- برای آگاهی از افکار افلاطون (ق - م 474-347 Plato) از صفحه ۶۰ همان کتاب فلسفه از آغاز تا مطهری تألیف سید حسن اسعدی مطالعه شود.

۲- برای آگاهی از آیین مزدک (mazdak) که در قرن پنجم میلادی می‌زیسته به: Encyclopaedia Britannica مراجعه شود.

3. International Regimes

4. League Nations-1920 - 1945.

5. Worldwar-1- 1914- 1918.

6. world war-11- 1939-1945.

7. United Nations 1945 = UN.

۸- برای آگاهی از اسامی دبیران کل سازمان ملل متحد از جمله تریگلی (Trygelie) به پاورقی صفحه ۲۵۸ مراجعه شود.

۹- کتاب رژیم‌های بین‌المللی، تألیف ابو محمد عسگرخانی، صفحه ۱۹۵.

دهکده جهانی: پژوهشی بنیادی درباره فرایند شکل‌گیری دهکده جهانی...

در هر حال این سازمان با شش ارکان اصلی: مجمع عمومی، شورای امنیت، شورای اقتصادی و اجتماعی، شورای قیمومت، دبیرخانه، دیوان بین‌المللی دادگستری و ۱۹۳ کشور عضو^۱ و بیش از ۳۰ نهاد و سازمان تخصصی مستقل یا وابسته به سازمان ملل متحد از قبیل: «پلیس بین‌المللی»^۲ (ICPO)، «سازمان تجارت جهانی»^۳ (WTO)، «آژانس بین‌المللی انرژی اتمی»^۴ (IAEA)، «سازمان دیده‌بان حقوق بشر»^۵ (HRWO)، «دادگاه کیفری بین‌المللی»^۶ (ICC) و...؛ همچنین کنوانسیون‌ها، پروتکل‌ها، اعلامیه‌های جهانی و عهدنامه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای، هم از معاهدات سیاسی، اقتصادی، امنیتی، استرداد مجرمان، فنی، فرهنگی، حقوقی، ورزشی و... به ویژه اسناد معتبر و معاهده‌های جهانی که از مفاهیم آمره برخوردارند و الزام‌آوری می‌باشند در تسریع فرایند «جهانی شدن» و شکل‌گیری «دهکده جهانی» نقش عمده داشته است.^۷

باید اذعان کرد به موازات تعهدات ناشی از قراردادهای منعقد شده بین دولت‌ها

۱- آخرین دولت عضو سازمان ملل متحد دولت تازه استقلال یافته جنوب سودان است که در روز ۱۳۹۰/۴/۱۸ استقلال خود را جشن گرفت. دولت فلسطین در اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد در مهرماه سال ۱۳۹۰ درخواست عضویت کرده که تصویب نشد، ولی عضویت او در یونسکو پذیرفته شده که امریکایی‌ها گفتند کمک مالی خود را به یونسکو قطع خواهند کرد.

2. International criminal police organization (interpol) = ICPO

3. world - Trade Organization = WTO.

4. International Atomic Energy Agency = IAEA.

5. Human Rights Watch Organization = HRWO.

6. International Criminal Court = ICC.

۷- در فصل‌های این پژوهش به تناسب موضوعات مورد بررسی، نقش هر یک از نهادها و اسناد بین‌المللی و فراملی مؤثر در جهانی‌سازی و جهانی شدن در حدی که برای تبیین هدف عمده این اثر که پژوهشی بنیادی درباره فرایند شکل‌گیری «دهکده جهانی» براساس تعهدات الزام‌آور بین‌المللی است لازم باشد واکاوی و بازنمایی خواهد شد.

که براساس اراده و تمایل طرفین معاهدات تدوین شده و می‌شود، تعهدات عام‌الشمول^۱ یا تعهدات بین‌المللی^۲ دیگری در حقوق بین‌الملل وجود دارد که این تعهدات الزام‌آور در فرایند شکل‌گیری «دهکده جهانی» به ویژه در حوزه‌های حقوق بشر، حقوق بشردوستانه، حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات، صلح و امنیت جهانی به خصوص پس از جنگ جهانی دوم که رژیم‌های بین‌المللی و معاهدات چرخش محسوسی از نظام‌های «حاکمیت ملی محور» به نظام «حاکمیت جهانی محور» داشته نقش عمده دارند.

برای مثال در ماده ۴ طرح مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها^۳ (۲۰۰۱) یکی از عناصر تشکیل دهنده «تخلّف بین‌المللی دولت‌ها» نقض تعهد بین‌المللی توسط دولت اعلام شده است.^۴ همچنین در بند ۳ ماده یک منشور ملل متحد^۵ «حصول همکاری بین‌المللی» در حل مسائل بین‌المللی از جمله مقاصد سازمان ملل متحد شمرده شده و نیز ماده ۴۹ این منشور^۶ اعضا را در همکاری و معاضدت با

1. Erga Omnes

2. Obligations to Cooperation

3. Responsibility of states for internationally wrongful Acts.

۴ - کتاب مقابله با جرائم بین‌المللی، تعهدات دولت‌ها به همکاری، تألیف علی‌رضا دلخوش، صفحه ۲۴.

5. 3. To achieve international co-operation in solving international problems of an economic, social, cultural, or humanitarian character, and in promoting and encouraging respect for human rights and for fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language or religion.

حصول همکاری بین‌المللی در حل مسائل بین‌المللی که دارای جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی یا بشردوستانه است و در پیشبرد و تشویق احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همگان بدون تمایز از حیث نژاد، جنس، زبان یا مذهب.

6. The Members of the United Nations shall join in affording mutual assistance in carrying out the measures decided upon by the Security Council.

اعضای ملل متحد در دادن کمک متقابل به یکدیگر برای اجرای تصمیمات متخذه از طرف شورای امنیت تشریک مساعی خواهند کرد.

دهکده جهانی: پژوهشی بنیادی درباره فرایند شکل‌گیری دهکده جهانی...

یکدیگر جهت اجرای تصمیمات شورای امنیت متعهد ساخته و با توجه به مفاد ماده ۵۶ منشور^۱ یاد شده و شماری از قطعنامه‌های شورای امنیت، مصوبه‌های مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون‌ها، پروتکل‌ها و دیگر اسناد معتبر لازم‌الاجرای بین‌المللی در ضروری و مقرر بودن تعهد به همکاری بین‌المللی در حقوق بین‌الملل و جهانی بودن این نوع تعهدات تردیدی وجود ندارد و شکی باقی نمی‌ماند که تعهدات الزام‌آور مبتنی بر نظام حاکمیت جهانی در فرایند شکل‌گیری «دهکده جهانی» متغیرهایی مهم تلقی می‌شوند.

گسترش «جهانی شدن» با فروپاشی بلوک کمونیستی و چالش‌ها

با فروپاشی بلوک کمونیسم شوروی در دهه ۱۹۹۰ و ورود این کشورها به باشگاه «جهانی شدن»، واژه «جهانی شدن» مصادیق بیشتر و کامل‌تری یافته و اثرات مثبت و منفی «جهانی شدن» بر حاکمیت‌های ملی و به ویژه بر حاکمیت‌های اقتدارگرا چالش‌برانگیز شده است. نمونه این تأثیرپذیری و چالش‌ها در این اواخر تحولات سیاسی، انقلاب و بیداری‌های اسلامی تونس، مصر، لیبی و بحرین در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ میلادی است.

نکته قابل‌تعمق این است که حکام اقتدارگرای این قبیل کشورها به جای آنکه ریشه‌ها و عوامل چالش‌ها و اعتراضات مردمشان را در داخل کشورهای خود جستجو کنند و در مقام اصلاح رفتار خود برآیند و بر اجرای عدالت اجتماعی متعهد شوند و اصرار ورزند و با اوضاع و احوال «جهانی شدن» شیوه حکومت خود را انطباق دهند به طور کلی اعتراضات مردم را به تحریکات خارجی نسبت

1. All Members pledge themselves to take joint and separate action in co-operation with the Organization for the achievement of the purposes set forth in Article 55.

کلیه اعضا متعهد می‌شوند که برای نیل به مقاصد مذکور در ماده ۵۵ در همکاری با سازمان ملل متحد اقدامات فردی یا دسته‌جمعی معمول دارند.

می دهند و توجهی به شرایط زمان و روند جهانی و مردمی شدن حاکمیت - نظام حکومت مردم بر مردم - ندارند. چنانکه این فرافکنی در سخنان مورخ ۱۳۹۰/۹/۲ پادشاه کشور کوچک بحرین^۱ - که قرن ها بخشی از خاک ایران بوده و زمانی استان چهارم ایران نامیده می شد و انگلیسی ها با موافقت دولت وقت ایران با یک همه پرسی غیرمتعارف آن را به استقلال رساندند - به وضوح دیده شد، زیرا او وقتی گزارش پانصد صفحه ای هیأت حقیقت یاب بین المللی در مورد رسیدگی به خواسته های مشروع اکثریت مردم و آزار، شکنجه، زندانی شدن و کشتار آن ها را که توسط آقای شریف سیونی رئیس این هیأت خوانده شد شنید، در همان جلسه تشریفاتی شاهانه ضمن آنکه بادی به غیب انداخته بود و قول داد از آزار مردم جلوگیری کند گفت: «ایران به این اعتراضات دامن می زند» این پادشاه اقتدارگرا بخش مهمی از گزارش را که تصریح کرده: «از مداخله ایران در ابراز اعتراضات و تظاهرات مردم بحرین هیچ گونه الری مشاهده نشد» نشنیده گرفته و نمی خواست اعتراف کند که در کشور او اقلیتی سنی مذهب که با در نظر گرفتن اقوام غیرمسلمان کم تر از ۳۰ درصد هستند اکثریت قاطع شیعی مذهب - که ۷۰ درصد بحرینی ها را تشکیل می دهند - را از حقوق انسانی محروم کرده و به آن ها ستم می کنند و همین نحوه رفتار او و همدستانش که اقلیتی را در این کشور تشکیل می دهند منشأ نارضایتی ها و تظاهرات و اعتراضات اکثریت قاطع مردم بحرین شده است. این قبیل حکام توجه نمی کنند که اگر رسانه های ماهواره ای - با هر انگیزه ای که باشد - از حکومتی انتقاد و نقاط ضعف آن را اعلام می کنند، هیأت حاکمه کشور مورد نقد باید از اطلاع رسانی آن ها بهره صحیح

۱ - آثار نوشتاری، تصویری و گفتاری در مورد بحرین (Bahrain، با، بی بی IL) به زبان های انگلیسی - فارسی و عربی بسیار است که از جمله منابع نوشتاری Encyclopaedia Britannica با دایرة المعارف انگلیسی است که از یکصد و پنجاه سال پیش هر ده سال یک بار مطالب آن بازنگری می شود و نمونه ای از سخنرانی ها نطق محسن پزشکیور نماینده مجلس شورای ملی در دوره بیست و دوم در سال ۱۳۴۹ در جلسه علنی است.

دهکده جهانی: پژوهشی بنیادی درباره فرایند شکل‌گیری دهکده جهانی...

بگیرند و نقاط ضعف کیفیت حاکمیت خود را برطرف کنند نه آنکه با زندانی کردن، شکنجه دادن و کشتن مردمی که حکومت را به آن‌ها (هیأت حاکمه) سپرده‌اند بخوانند معترضان را سرکوب کنند و آتش را زیر خاکستر پنهان نمایند که بدون تردید این آتش دیرزمانی زیر خاکستر نمی‌ماند و با آماده شدن شرایط، شعله‌ور می‌گردد. این حکام اقتدارگرا اگر نپذیرند که آن‌ها قیم مردم نیستند بلکه منتخب اکثریت مردم می‌باشند و هر وقت اکثریت مردم لازم بدانند می‌توانند آن‌ها را از حکومت عزل کنند و تسلیم تصمیم مردم خود نشوند، جز ویرانی کشور و هلاکت خود و مردمشان نصیب دیگری نخواهند داشت.

جبّری یا اختیاری بودن «جهانی شدن»

لازم به ذکر است که وقتی از «جهانی شدن» سخن گفته می‌شود این پرسش به ذهن متبادر می‌گردد که آیا پروسه «جهانی شدن» در واقع جریان و روندی جبّری است، بدون آنکه اختیار انسان بتواند در کیفیت، سرعت و کندشدن آن نقشی ایفا کند که در این صورت انسان فقط قادر به واکنش انفعالی صرف است، یا اینکه «جهانی شدن» پدیده‌ای است که مغزهای متفکر طراح و اندیشمندی آن را طراحی و برنامه‌ریزی اجرایی کرده و برخی دولت‌های سلطه‌طلب یا مدعی رعایت حقوق بشر، اجرای آن را پیگیری کرده و می‌کنند که در این صورت اراده انسان‌ها در تحقق یا عدم تحقق و یا کیفیت شکل‌گیری و تسریع در وقوع کامل آن نقش ایفا می‌کند. بعضی معتقدند «جهانی شدن» پدیده‌ای جبّری است که تمام کشورها به‌سوی آن در حرکت بوده و خواهند بود و نمی‌توان پیشروی و فراگیری آن را متوقف کرد و در واقع این قطار سریع‌السیر ترمز ندارد و حتی نمی‌توان مسیر آن را تغییر داد و یا از سرعت آن کاست و کند کرد.

مارکسیست‌ها در ایده ماتریالیستی تاریخی چنین نظری را پیگیری می‌کردند و مدعی بودند که جامعه بشری به سمت «جهانی شدن» حرکت کرده و مراحل

را به اجبار پشت سرگذاشته و همان مسیر را جبراً طی می‌کند. آن‌ها می‌گفتند این حرکت جبری در مقیاس جهانی همه جوامع را در نقطه‌ای که در آن «جامعه اشتراکی»^۱ هدف نهایی است به هم خواهد رساند. فروپاشی اتحاد شوروی سوسیالیستی و کمرنگ شدن ایده نولوژی مائوئیستی^۲ و مارکسیستی مردود بودن این نظریه را اثبات کرد. برخی دیگر می‌گویند فرایند «جهانی شدن» یک پروسه جبری تاریخی نیست بلکه مراکز و مغزهای متفکر و اندیشمندی آن را طراحی کرده و برای اجرای آن برنامه‌ریزی کاربردی نموده و قدرت‌های سلطه‌گر یا مدعی رعایت حقوق بشر اجرای آن را پیگیری می‌کنند. بر این اساس «جهانی شدن» پروژه‌ای در حال جریان است که از آن باید به «جهانی‌سازی» تعبیر کرد. پژوهشگر این تحقیق اعتقاد دارد که پدیده «جهانی شدن» ترکیبی از دو ایده و دو اندیشه جبری و ارادی بودن است و باید گفت هر دوی ایده‌های جهانی‌سازی و تا حدودی اجبار و نیازهای جوامع به یکدیگر در تحقق «جهانی شدن» و شکل‌گیری «دهکده جهانی» نقش دارند. باید اذعان کرد که: نیازهای جوامع به یکدیگر عامل مستعدکننده و زمینه‌ساز و طراحان برنامه‌های جهانی‌سازی و مجریان آن عوامل شکل‌گیری دهکده جهانی می‌باشند.

1. Shared Community

۲ - برای آگاهی از افکار مائو تسه تنگ (Mao-tse-tung) متولد ۱۸۹۳ و متوفی ۱۹۷۶ منابع مکتوب و الکترونیک متعددی در دسترس است که از جمله آن‌ها Encyclopaedia Britannica می‌باشد و فروپاشی شروی در زمان گورباچف و در اوایل انقلاب اسلامی جمهوری اسلامی و پس از نامه آیت‌الله خمینی (ره)، نخستین رهبر انقلاب اسلامی ایران به گورباچف صورت گرفت. در مورد افکار مارکسیستی نیز از صفحه ۱۳۲ مطالعه شود.

سرانجام جهانی‌سازی و جهانی شدن:

گفته می‌شود پدیده جهانی‌سازی و جهانی شدن فرایندی است که در نهایت به مدیریت واحدی در جهان منتهی می‌شود.

این مدیریت واحد از دیدگاه ادیان الهی با ظهور منجی عالم بشریت از ظلم و جهل رگسترش عدالت اجتماعی در سراسر جهان و از سویی از نظر مادی‌گراها و سران کشورهای سرمایه‌داری صنعتی سلطه‌گر به نظامی لیبرال-دموکراتیک می‌انجامد که البته با توجه به اعتراضات فراگیری که این ماهها (اواخر سال ۲۰۱۱ و نیمه اول سال ۲۰۱۲ میلادی) به نظام سرمایه‌داری در این قبیل کشورها در جریان است باید نظام سرمایه‌داری حاکم اصلاح شود و عاقلانه است که برای اصلاح نظام افراطی حاکم که گفته می‌شود ۹۹ درصد سرمایه متعلق به ۱ درصد افراد و ۱ درصد سرمایه باقی مانده متعلق به ۹۹ درصد مردم این قبیل کشورها و جوامع سرمایه‌داری است، از سند اقتصاد میانه‌رو اسلامی الهام بگیرد و تعدیل گردد.

در هر حال از دیدگاه مادی‌گراها باید هویت‌های متفاوت انسان‌ها و فرهنگ‌های گوناگون اقوام و ملل در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در زمینه‌های فرهنگ، اقتصاد و سیاست هماهنگ‌سازی شود.

به طور کلی «جهانی‌سازی» در فرهنگ مادی‌گراها هماهنگ کردن تفکرات، معتقدات، تعلقات و فرهنگ‌های گوناگون ملت‌ها و سیاست و اقتصاد در مقیاس جهانی است.

این نوع جهانی‌سازی در این عصر تغییر دادن دو مسیر اصلی زیر را پیگیری می‌کند:

۱- جهانی‌سازی و هماهنگ نمودن فرهنگ به معنای اعم که تمام ارزش‌های اجتماعی و مقررات منبعث از آن‌ها را در زمینه‌های اعتقادی، سیاسی، ارتباطات بین‌المللی و... پوشش می‌دهد. به عبارت دیگر هدف قدرت‌ها، نهادها،

کنوانسیون‌ها، معاهدات و رژیم‌های بین‌المللی و بسیاری از کمپانی‌ها و معاهده‌های فراملتی که اینک جهانی سازی مسائل جهان را دنبال می‌کنند حاکم کردن یک فرهنگ به معنای اعم کلمه بر کل جمعیت بیش از ۷ میلیارد نفری فعلی و ۹ میلیارد نفری^۱ سال ۲۰۵۰ و همچنین جهانی سازی اصطلاحاتی چون دموکراسی، آزادی، حقوق بشر، حقوق بشر دوستانه و در نهایت هویت یکسان برای تمام افراد بشر در کوه زمین است.

۲ - جهانی سازی سرمایه و تجارت، مسیر دیگر این فرایند است که به ظاهر در حوزه بهبود وضع اقتصاد جهانی پیگیری می‌شود. اما در واقع قدرت‌های سلطه‌گر که بر اثر انحراف و اسراف در مصرف و بلندپروازی‌های دستیابی به کرات دیگر و نظایر این برنامه‌های پرهزینه، بنیه اقتصادی خود را از دست داده‌اند با هدف بهبود وضعیت اقتصاد کشور خود، جهانی سازی سرمایه را به صورت جدی و حتی با به کارگیری شگردهای غیرانسانی و اخلاقی پیگیری می‌کنند.

بنابراین در فصل‌ها و فراتحلیل‌های^۲ این پژوهش که در دو بخش تدوین شده - به شرحی که در فهرست مطالب از صفحه ۳ تا ۱۸ آمد - مهم‌ترین مسائل و موضوعات مطروحه در فرایند جهانی سازی در ابعاد گوناگون هماهنگ‌سازی فرهنگ‌ها، جهانی سازی سرمایه و تجارت، ارزش‌های اجتماعی و مقررات حقوقی منبعت از هماهنگ‌سازی فرهنگ‌ها به ویژه سیاستگذاری در حوزه حاکمیت، حقوق کیفری و همچنین اسناد و سازمان‌های بین‌المللی فعال در زمینه جهانی سازی مسائل یاد شده، در حدی که برای بیان هدف عمده این تحقیق که «پژوهشی بنیادی درباره فرایند شکل‌گیری دهکده جهانی براساس تعهدات

۱ - طبق اعلام دفتر جمعیت سازمان ملل متحد روز ۱۳۹۰/۷/۹ جمعیت جهان از مرز ۷ میلیارد

نفر تجاوز کرد و در سال ۲۰۵۰ به ۹ میلیارد نفر خواهد رسید.

۲ - تعریف فراتحلیل (Ameta - Analysis) در صفحه ۶۲ آمده است.

الزام آور بین‌المللی» لازم است، واکاوی و بازنمایی می‌شود. در پایان فصول دهگانه کتاب با رعایت «خَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَّ وَ دَلَّ»^۱ چکیده نتایج به دست آمده از پژوهش در جملاتی مفید و مختصر و در عین حال رسا و صریح با عنوان «سخن پایانی» بیان خواهد شد. البته باید اذعان کرد که شیوه حکومت، مقررات حقوقی اعم از مدنی و کیفری و کاربری سرمایه و تجارت نیز از فرهنگ‌ها و ارزش‌های دینی و اجتماعی جوامع نشأت می‌گیرد به ویژه در فقه پویای اسلامی. در مابقی ورشته‌های گوناگونی از قبیل فقه اقتصادی، فقه سیاسی^۲ و... و همچنین توانایی فراگیری درباره تمام مسائل، موضوعات و راهبردهای کاربردی مورد نیاز در زندگی مسلمانان را دارا می‌باشد.

لازم به ذکر است که جهانی شدن به تجارت، حقوق، بهداشت، فرهنگ، سیاست، ورزش، هنر، صنعت و فناوری ارتباطات محدود نمی‌گردد بلکه مخاطراتی چون آلودگی محیط زیست، سلاح‌های کشتار جمعی، (ش. م. ر.) یا «ش. م. ه»^۳ (NBC)، قاچاق اسلحه گرم، پاره شدن لایه اوزن، انواع تروریسم دولتی و...، قاچاق اشخاص به ویژه زنان و کودکان، قاچاق مهاجران، فساد مالی و پولشویی، بیماری‌های مسری و مهلک فراگیری، مانند ایدز و هر چیزی را که در امنیت، صلح و سلامت جامعه جهانی اثرگذار باشد شامل می‌شود که در محل‌های مناسب این تحقیق در حدی که برای بیان هدف عمده این پژوهش ضرورت داشته باشد به مهمترین آن‌ها اشاره می‌شود. مندرجات بخش سوم کتاب واژه‌نامه و منابعی است که در تدوین مطالب مورد استفاده قرار گرفته و مرتبط با مباحث مطرح شده می‌باشد.

۱ - بهترین کلام آن است که کوتاه و رسا باشد.

۲ - فقه اقتصادی مجموعه مقرراتی است که با رویکرد اقتصادی و امور تجارت و فقه سیاسی مجموعه مقرراتی است که با گرایش سیاسی در دین مقدس اسلام کاربرد دارند.

۳ - منظور سلاح‌های هسته‌ای Nuclear Weapons، بیولوژیکی Biological Weapons و شیمیایی Chemical Weapons است.